



Vēsturisko jumtu atjaunošanas specifika

Vēsturisko ēku jumtu atjaunošanā eksistē zināmi noteikumi, kurus nepieciešams ievērot. Galvenais no tiem – jaunajam jumta segumam jāatbilst sākotnējam ēkas jumta izskatam. Tādēļ segumu izvēle bieži vien ir ierobežota. Tā atkarīga no ēkas atrašanās vietas, tās arhitektūras un kultūrvēsturiskās vērtības.

Teksts: **Austris Kalmiņš**

Jāizpēta vēsturiskais jumta segums

Visām ēkām ar vēsturisko vērtību pirms jebkādu jumta renovācijas vai restaurācijas darbu uzsākšanas svarīgi zināt, kāds bijis tās sākotnējais segums. Padomju laikā daudzām šādām ēkām izskats bieži ir būtiski mainījies – kaut kas piebūvēts klāt, kaut kas nojaukts, tostarp mainīti jumti. Nereti kādai ēkai ir skārda vai šifera jumts, kas uzlikts vēlākos laikos, bet sākotnējais segums ir bijis dakstiņš.

Lai izvairītos kļūdām, nepieciešams noskaidrot, kāds bijis ēkas sākotnējais veidols un kāds jumts to greznojis. Tas nozīmē, ka nevar ēkas jumtam likt jebkuru iespējamo segumu, bet jāņem tieši tas, kāds bijis ēkas celšanas laikā. Noteikumi šajā jomā ir visnotaļ stingri. Piemēram, ja ēkai bijis gludā skārda jumts, nevar izvēlēties to aizstāt ar viļņoto skārdu vai bitumenu, bet jāliek tieši valcprofila skārds. Tāpēc, lai izvai-



rītis no problēmām, jau pirms jumta maiņas darbu uzsākšanas nepieciešams visu precīzi noskaidrot un aprēķināt arī izmaksas.

Ja jumta seguma izvēli nenosaka likums, derētu izvērtēt jumta atjaunošanu gan no kultūrvēsturiskā, gan ekonomiskā viedokļa, ar domu, kas konkrētajai ēkai labāk piestāvētu. Ir piemēri, ka ēkām vēsturiski bijuši dakstiņu jumti, taču vēlākos laikos tie aizstāti ar valcpro-

fila skārdu. Bieži šādos gadījumos cenas dēļ izmanto profilētā tērauda skārda jumtu, taču – šāds jumts arī izskatās «lēts». Tas ietekmē visas ēkas vizuālo pievilcību. Šajā ziņā ir daudz negatīvu piemēru, kas saistīti ar restaurējamo baznīcu jumtiem.

Uz ēku jumtiem var būt piebūvētas ne visai estētiska izskata piebūves, kas būtu jāpārtaisa atbilstoši tās sākotnējai arhitektūrai vai pat vispār jānojauc. Viens risinājums ir to aizvietošana ar jumta logiem, taču ne vienmēr tas iespējams, jo visām vēsturiskām ēkām jebkurus jumta pārbūves darbus nepieciešams saskaņot ar Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju. Tās izdotie noteikumi reglamentē, kādās robežās konkrētajai ēkai iespējams veikt restaurācijas vai renovācijas darbus. Tas attiecas uz visām ēkām, kas ietilpst pirmajā un otrajā vēsturisko ēku grupā. Izvēloties jumta segumu, jāpadomā par konkrētā materiāla ilgmūžību. Jānovērtē arī ēkas konstrukcija, lai nepārslogotu jumtu vai nesabojātu ēkas klimatu. Problēmas var rasties arī tad, ja ēkas sākotnēji smago jumtu nomaina pret vieglu segumu – šajā gadījumā smagais